

Частина 1

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 1153

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 25 завдань. Частина 1 містить 24 завдання, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-24 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

Завдання 25 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Відповідями до завдань 1-24 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці у відповідності з наведеними у бланку зразками.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) Метафізичний світогляд як система поглядів людини на навколишній світ формувався з давніх часів. (2) В його основі лежить думка про сталість і одвічну доцільність живої природи. (3) Уявлення людей про одвічну доцільність живої природи базується на переконаності в тому, що кожний вид організмів створений з певною метою: для існування в певних умовах, <...> для виконання певних функцій.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Метафізичний світогляд – це переконаність в одвічній доцільності живої природи, рушійною силою якої є змінність організмів.

2) Стародавній світогляд базувався на переконанні, що жива природа характеризується постійністю і людина не має право цю сталість порушувати.

3) В основі метафізичного світогляду, що формувався з давніх часів, лежить думка про сталість і одвічну доцільність живої природи, відповідно з цією думкою кожний вид організмів створений для виконання визначених функцій у певних умовах.

4) З давніх часів формувався метафізичний світогляд, в основі якого лежить уявлення про те, що жива природа відрізняється постійністю і одвічною доцільністю: кожен вид організмів створений з певною метою.

5) Споконвічна доцільність – це уявлення про те, що кожний вид організмів створений з певною метою, для виконання певних функцій на основі поступового пристосування до середовища існування.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

навпаки,
а також
щоб
хоча
тому що

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова УМОВА. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Умова, -и, ж.

1. Взаємна усна чи письмова домовленість про що-небудь; угода, договір.
2. Вимога, пропозиція, що висуваються однією стороною, а також при укладенні угоди, договору.
3. чого, рідше для чого, заст. до чого. Необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.
4. *перев. мн., які або чого.* Обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь.
5. *мн.* Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь.

Відповідь: _____.

4. В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

чотирнадцять
читання
гіркий
перепис
фартух

Відповідь: _____.

5. В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Варіант 1153

От саме він і прибув сюди, щоб дізнатися, яка буде директива щодо посівної КАМΠΑНИЇ.

Допоможіть мені справити на нього ЕФЕКТИВНЕ враження.

На конференції було розглянуто ЕФЕКТИВНІ методи вирощування овочів.

Ювілярові вручили подарунок разом з АДРЕСОМ.

На АДРЕСУ воїна прийшли листівки.

Відповідь: _____.

6. В одному з наведених нижче числівників допущено помилку при відмінюванні. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

трьом
п'ятнадцятьом
сорока
восьмидесятьом
двомстам

Відповідь: _____.

7. Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) неправильна побудова речень із дієприслівниковими зворотами	1) Із-за грипу було закрито школи.
Б) неправильне вживання прийменників	2) Я живу на околиці села.
В) неправильна побудова конструкцій з однорідними членами	3) У тих степах випасали конів татари, турки й волохи.
Г) неправильне вживання відмінкових форм іменника	4) Давайте згадаємо Каїна, який убив свого брата.
Д) помилка у творенні форм наказового способу дієслова	5) Лісові галявини й посадки підступають до нашої садиби звідусіль.
	6) У творі я хотів розповісти про наших славних предків і чого вчать їхні подвиги.
	7) Виходячи з приміщення вимикається світло.
	8) Не слід перебивати того, хто говорить.
	9) На шкільному подвір'ї – гомін.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

8. Визначте слово, у якому спрощення в групах приголосних **НЕ** відбувається. Вставте пропущену букву і випишіть це слово.

під'їз..ний
рідкіс..ний
розіс..лати
тиж..ня
балас..ний

Відповідь: _____.

9. Визначте рядок, у якому в обох словах пропущена одна й та сама буква. Випишіть ці слова, вставивши пропущену букву.

м..лодія, д..візія
д..ципліна, см..тана
кол..ктив, кр..ативний
тр..буна, с..натор
р..лігія, с..луєт

Відповідь: _____.

10. Випишіть слово, у якому на місці пропуску пишеться м'який знак.

волин..ський
їд..те
вір..те
кін..чик
корис..тю

Відповідь: _____.

11. Випишіть слово, у якому на місці пропуску апостроф **НЕ** пишеться.

слов..янин
цв..яшок
черв..як
пів..ящика
об..ява

Відповідь: _____.

12. Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

За (НЕ)СКАЗАНЕ зопалу слово (НЕ)БУВАЄ соромно.
Хто худобу (НЕ)ДОГЛЯДАТИМЕ, мало хліба матиме.
Вересневе сонце (НЕ)ПОМІТНО зайшло за хмари.
(НЕ)ВКЛОНИВШИСЬ, ягідки (НЕ)ЗІРВЕШ.
Я (НЕ)ЛЮБЛЮ, коли кричать.

Відповідь: _____.

Варіант 1153

13. Визначте рядок, у якому обидва слова пишуться разом. Зніміть ризик і випишіть ці два слова.

вербо/ліз, по/декуди
казна/що, жовто/гарячий
важко/хворий, тишком/нишком
будь/що/будь, на/останок
на/зустріч, суспільно/політичний

Відповідь: _____.

14. Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Кожна людина має право на життя. Це найважливіше з усіх людських прав. І воно пови(1)е поважатися іншими людьми й забезпечуватися суспільством. Якщо право людини на життя обмеже(2)є або реалізова(3)є, то таке суспільство не може вважатися гума(4)им і досконалим. І людина в такому разі має право боротися за своє життя.

Відповідь: _____.

15. Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, у яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

- 1) Поряд з творами російських письменників том за томом постали на полиці книги білорусів і казахів узбеків і латишів.
- 2) Все здавалось прекрасним і простим вітер хвилі і сонце над нами.
- 3) Вода була холодна пахуча смачна ніби березовий сік.
- 4) Класична література лишила нам великі заповіді правдивість відданість народів ідеали братерства і гуманізму.
- 5) Тихі води дніпрові я стрічав у дорозі сині хмари діброви спілі ранки та грози.

Відповідь: _____.

16. Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

А над землею вставав голубий вересень (1) сповнений тепла (2) блакиті (3) і сонця.

Відповідь: _____.

17. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Прощайте (1) росяні долини (2) і села (3) сповнені краси.

Відповідь: _____.

18. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Свій білий плащ накинув я на плечі (1) і дихав мудрістю (2) і сподіванням вечір (3) і поїзд мчав мене.

Відповідь: _____.

19. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Чи може людина бути щаслива (1) якщо життя її перетвориться в бездушне споживання радощів (2) якщо вона не знає (3) який важкий (4) тернистий шлях веде до джерел цього потоку радощів...

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 20-25.

1) Коли розмірковують про те, яким повинен бути гарний лікар, то часто професійну майстерність, знання, досвід протиставляють моральним якостям: чуйності, простоті, товариськості. (2) Хтось резонно каже, що лікар не священик, що його справа – грамотно лікувати, а не втішати. (3) Інші заперечують: фізичне здоров'я людини нерозривно пов'язане зі здоров'ям душевним. (4) Добрим словом, співчуттям, чуйністю можна швидше вилікувати, ніж найефективнішими лікарськими препаратами.

(5) 17 червня два випускники медичної академії, Кирило Максимов і Артем Беляков, одягнені в строгі костюми, квапливо крокували вулицею, боячись запізнитися на урочисте вручення дипломів. (6) Раптом, переходячи вулицю, Артем побачив, що у відкритому каналізаційному колодязі хтось лежить. (7) Спекотне сонце, гул машин, люди, що поспішають, кущі бузку, крізь які стікають золотисті струменя світла ... (8) Все як завжди!

(9) А тут, прямо під ногами, нерухомо лежить людина.

(10) – Кирило, підійди!

(11) Кирило підійшов і подивився вниз, потім озирнувся по сторонам.

(12) – Пішли швидше! – пошепки прошипів він. (13) – Вічно ти куди-небудь втрапиш!

(14) – Куди пішли?! (15) Може, людині погано!

(16) – Тьома, це не людина, а сімдесят кілограмів всілякої зарази!

(17) – Та тут будь-кому впасти – елементарно. (18) Я сам трохи в цю дірку не гепнувся ... (19) Може, так само йшов чоловік, зловив гаву і впав вниз...

Варіант 1153

(20) Кирило закотив очі:

(21) – Тьома, у мене червоний диплом, а у тебе синій. (22) Знаєш, чому? (23) Тому що я розумний, а ти – ні. (24) І ось тобі розумна людина говорить: це волоцюга відсипається після бурхливої ночі. (25) Пішли звідси, поки не підчепили якусь заразу.

(26) Артем невпевнено озирнувся, потім зітхнув і став спускатися по залізній драбині в шахту. (27) Чоловік, який лежав горілиць, почувши сторонні звуки, різко здригнувся, злякано підняв бородате обличчя з подряпанями до крові вилицями і щось незрозуміле крикнув.

(28) – Чоловіче, з вами все нормально? – запитав Артем. (29) Зверху пролунав регіт.

(30) – Тьома, ти йому зроби штучне дихання за методом «рот в рот» ...

(31) – Ви не забулися? – голосніше запитав Артем, кривлячись від густого запаху поту і вогкості.

(32) Волоцюга перекинувся на бік і, недружелюбно дивлячись на чужинця, який зненацька ввійшов в його життя, став розтирати затерпті руки.

(33) – Аскорбінки йому дай або через піпетку риб'ячого жиру накапай! – веселився Кирило.

(34) Артем виліз із шахти. (35) Кирило, зображуючи панічний страх, відскочив убік.

(36) – Тьома, не наближайся до мене. (37) Ти тепер біологічна зброя масового ураження ... (38) Подивися на себе! (39) Опудало! (40) Як ти підеш у такому вигляді диплом отримувати?!

(41) Артем зняв піджак і гірко зітхнув: на спині темніли жирні плями, на ліктях, немов п'явки, висіли важкі краплі жовтої фарби.

(42) – Король нетрів околиць! – глузливо похитав головою Кирило, дивлячись на пригніченого друга. (43) – Говорили йому розумні люди ...

(44) ... Коли на сцену під бурхливі оплески ввійшов Кирило, ректор вручив йому червоний диплом і, потискуючи руку, по-батьківськи ласкаво посміхнувся. (45) Потім, не випускаючи його руки, повернувся до важливого чиновника з міністерства охорони здоров'я і з гордістю показав на сяючого відмінника.

(46) Артем, почувши своє прізвище, вискочив на сцену, соромлячись незнищеного запаху смітника, квапливо вихопив диплом з рук ректора і побіг на своє місце.

(За С. Лаптевим)

20. Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

- 1) Чоловік, який лежав у каналізаційній шахті, як і говорив Кирило, зовсім не потребував медичної допомоги.
- 2) Під час урочистої церемонії вручення дипломів Артему було ніяково за свій зовнішній вигляд.
- 3) Невпевненість Артема була обумовлена тим, що він не хотів надавати допомоги бездомному волоцюзі.
- 4) Кирило вважав себе розумнішим за інших.
- 5) Артем після події був небезпечним, так як був уражений.

Відповідь: _____.

21. Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) У реченнях 2-3 подано розповідь.
- 2) У реченні 7 подано опис місця.
- 3) Речення 15 містить висновок з 14.
- 4) Речення 41 містить елемент опису.
- 5) У реченнях 34-35 представлено розповідь.

Відповідь: _____.

22. З речень 17-18 випишіть синоніми.

Відповідь: _____.

23. Серед речень 1-5 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою лексичного повтору. Напишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 20-23. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту.

Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

24. «Щоб протиставити життєві позиції головних героїв, Є. О. Лаптев використовує прийом – (А) _____ (в реченнях 16, 21). Незважаючи на відсутність розгорнутих описів, автор зміг створити яскраві психологічні портрети молодих людей. Одним із засобів, використаних автором для характеристики Кирила, є лексичний засіб виразності – (Б) _____ (наприклад, «підчепили» в реченні 25) – і тропів – (В) _____ («король нетрів околиць» у реченні 42). У той же час у створенні образу Артема важливу роль відіграє синтаксичний засіб виразності – (Г) _____ (речення 26, 46)»

Список термінів:

Варіант 1153

- 1) слова книжного стилю
- 2) епітет
- 3) ряди однорідних членів
- 4) розмовна лексика
- 5) протиставлення
- 6) літота
- 7) парцеляція
- 8) метафора
- 9) риторичне питання

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

25. Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту. Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування).

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Напишіть, чи згодні або не згодні Ви з точкою зору автора прочитаного тексту. Поясніть чому. Свою думку аргументуйте, спираючись в першу чергу на читацький досвід, а також на знання і життєві спостереження (враховуються перші два аргументи).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів, то така робота оцінюється 0 балів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.

